

Yhteenveto laajakaistahankkeen toisen väliarvioinnin keskustelumuistiosta annetuista lausunnoista

Lausuntoja saapui yhteensä 89 kappaletta. Lausuntoja tuli kunnilta, teleyrityksiltä ja verkko-osuuskunnilta, maakuntaliitoilta, ministeriöiltä ja virastoilta, järjestöiltä ja yhdistyksiltä sekä Yleltä.

Yleisesti ottaen Laajakaista kaikille 2015 -hanke koetaan tärkeäksi ja katsotaan, että hankkeen jatkuminen ja rahoituksen riittävyys on turvattava myös vuoden 2015 jälkeen.

Monessa lausunnossa todettiin, että Viestintävirasto on onnistunut tehostamaan tukiprosesseja.

Yleisimmin esille nostetut asiat

Lausunnot ovat keskeisien aihepiirien osalta melko yhdenmukaisia.

Pienten operaattoreiden toimintaedellytysten takaamiseksi tuenhakuprosessia tulee yksinkertaistaa ja nopeuttaa. Lisäksi tarjolla tulisi olla riittävästi selkeää ohjeistusta ja mahdollisesti myös koulutusta. Useissa lausunnoissa todetaan myös, että takausehtoja tulee helpottaa. Erityisesti pienet operaattorit, suurin osa kunnista sekä maakuntaliitoista pitävät tärkeänä pienten operaattoreiden mahdollisuuksia hyödyntää jo olemassa olevia muiden toimijoiden runkokaapeleita.

Suurimmassa osassa lausunnoista todetaan, ettei kaapeleiden sijoittamisesta tiealueille tulisi periä maksua. Kustannukset heikentäisivät entisestään laajakaistahankkeiden kannattavuutta ja vaikeuttaisivat niiden toteuttamista ja saattaisivat tehdä sen jopa mahdottomaksi. Etenkin pienille toimijoille ylimääräiset kustannukset olisivat ylivoimaisia.

Vapaa-ajan asuntojen sisällyttämiseen hankkeeseen suhtaudutaan suurimmassa osassa lausuntoja positiivisesti. Muutokselle on kysyntää ja sen nähdään edistävän etätyömahdollisuuksia sekä vahvistavan haja-asutusalueiden elinvoimaisuutta. Erityisen merkityksellistä vapaa-ajan asuntojen sisällyttäminen hankkeeseen olisi alueille, joilla matkailuelinkeinon merkitys talouteen on suuri. Lisäksi muutos tukisi yhteyksien saamista pysyville asukkaille.

Kaapelin kahden kilometrin tukikelvoton osuus koetaan ongelmalliseksi. Sen nähdään lisäävän kohtuuttomasti yksittäisen liittyjän kustannuksia ja rajoittavan näin liittyjien määrää. Useissa lausunnoissa ehdotetaan, että tukikelvottomaksi määriteltäisiin vain se osuus, joka sijoittuu tilaajan kiinteistölle.

Ehdotus yhden lupapalvelupisteen perustamisesta jakaa mielipiteitä.

Osin ajatus saa kannatusta, koska sen nähdään helpottavan hallinnointia ja nopeuttavan prosessia. Toisaalta osa lausujista katsoo, että lupamenettelyn keskittäminen yhteen valtakunnalliseen pisteeseen saattaa osaltaan hidastaa prosessia.

Eryteisesti kunnat, pienet operaattorit sekä maakuntaliitot katsovat, että tukikelvottoman alueen määritelmää tulee tarkastella uudelleen.

Joillakin tukikelvottomiksi rajatuilla alueilla nopeita laajakaistayhteyksiä ei todellisuudessa ole saatavilla. Tukikelvottomiksi liityntäpisteiksi toivotaan määriteltävän vain sellaiset liityntäpisteet, joista todellisuudessa tarjotaan aktiivisesti palveluja asiakkaille.

Euroopan digitaalisen agendan tavoitteet nähdään kannatettavina.

Useassa lausunnossa kuitenkin korostetaan, että Suomen ei tule tyytyä näihin minimitalvoitteisiin, vaan tavoitella koko maan kattavaa, tällä hetkellä vähintään 100 Mbit/s nopeuteen yltävää verkkoinfrastruktuuria.

Kunnat

Kuntien rahoitusvastuu koetaan liian suureksi. Kunnat toivovat lisää ohjeistusta ja tukea hankkeen toteuttajien löytämisessä. Lisäksi onnistumisen ja hyvien käytäntöjen jakaminen nähdään hyödyllisenä.

Osassa kunnista koetaan tietoliikenneyhteyksien heikentyneen operaattorien suorittamien kiinteiden linjojen purun myötä. Kunnat kokevat, että korvaavat langattomat ratkaisut eivät ole riittäviä toimintavarmuudeltaan eivätkä nopeudeltaan.

Teleyritykset, verkko-osuuskunnat ja FiCom

Useassa lausunnossa korostetaan, että taajuus- ja toimilupapolitiikan tulee olla jatkossakin kilpailua edistävää ja langattomien verkkojen investointeihin kannustavaa. Esille nostetaan myös 700MHz:n taajuuden jakoperusteet, joiden nähdään olevan avainasemassa alueellisen tasa-arvon toteutumisessa.

Toiseen väliarviointiin toivotaan tarkkaa kuvausta hankkeen nykytilasta, muun muassa siitä paljonko hankkeita toteutunut ja toteutumassa ja paljon niihin on käytetty tai varattu rahaa. Lisäksi esitetään toive, että kaikki hankkeet saataisiin verkkoon.

FiCom kannattaa sijoituslupien myöntämisen harmonisointia sekä yhden asiointipisteen mallia. Lisäksi tarpeen voisi olla keskitetty sähköinen rajapinta sijaintitietojen tarjoajia ja kaivajia varten. Tärkeää on myös turvallisuusnäkökohtien ja liikesalaisuuksien suojan huomiointi rakentamissuunnitelmia julkaistessa.

Maakuntaliitot

Maakuntaliitot katsovat, että kuntiin kohdistuvat kustannukset ovat rahatilanteen huomioiden kunnille kohtuuton rasite. Lisäksi kunnat ovat osin epätasa-arvoisessa tilanteessa erilaisten ehtojen vuoksi.

Useassa lausunnossa ehdotetaan, että rahoitustukipäätös tehtäisiin alustavan suunnitelman perusteella ja vasta maksatusvaiheessa tarkistettaisiin toteutuksen tukikelpoisuus.

Maakuntaliitot toivovat täsmällistä tietoa siitä miten hankkeelle asetetut tavoitteet on tähän mennessä saavutettu, mahdollisesti voisi laatia myös vaikutusarvioanalyysin maakunnittain ja kunnittain.

Viestintävirasto

Viestintävirasto toteaa, että Laajakaista 2015-hankkeen päämäärän toteutumiseksi on välttämätöntä jatkaa hanketta vuoden 2015 jälkeen. Viraston näkemyksen mukaan tämänhetkinen tukimääräraha ei tule riittämään kaikkien hankkeiden toteuttamiseen ja ilman lisärahoitusta osa jo nyt suunnitelluista hankkeista jää toteutumatta.

Viestintävirasto on sitoutunut priorisoimaan ELY-lausuntopyyntöjen käsittelyä siten, että ELY-keskusten olisi mahdollista tehdä päätökset kaikista vireillä olevista hankkeista määräaikaan eli vuoden 2013 loppuun mennessä.

Vuoden 2014 alusta 22 % maksuluokkaan kuuluville kunnille ei ole mahdollista myöntää tukirahoitusta. Viestintävirasto katsoo, että rahoituksen jatkamisesta tulisi saada ratkaisu myös näiden kuntien osalta. Jos tuen jakajaksi valitaan Viestintävirasto, tulee se huomioida viraston resurssitarpeissa.

Tukiehtoja voitaisiin yksinkertaistaa poistamalla kahden kilometrin vähennys kokonaisuudessaan. Vähennyksen poistolla olisi paljon myönteisiä seurauksia: Tukipäätökseen tarvittavan verkkosuunnitelman laatiminen helpottuisi, kotitalouksien liittymäkustannukset laskisivat ja verkkoanalyysin valmistuminen sekä tuen myöntöprosessi nopeutuisivat. Vähennyksen poistamisen vaikutuksia tuen määrään virasto havainnollistaa laskennallisella esimerkillä. Viimeisen kahden kilometrin rakentamiskustannus on keskimäärin noin 20 000 euroa. Jos hankkeen tukikelpoiset kustannukset ovat nykyisin ehdoin esimerkiksi 100 000 euroa, ne nousisivat vähennyksen poistamisen johdosta kolmanneksella eli noin 133 333 euroon. Mikäli valtiontukiprosentti pysyisi 33 prosentissa, tuen määrä kasvaisi 33 000 eurosta 44 000 euroon. Jos myös tukiprosenttia muutettaisiin laskemalla se esim. 25 prosenttiin, tuen määrä pysyisi suurin piirtein samana kuin nyt kahden kilometrin vähennyksellä ja 33 prosentin suuruisella tukiprosentilla. Näin menetellen viimeisen kahden kilometrin sisällyttämisellä tukikelpoisiin kustannuksiin olisi vain pieni tukikustannuksia lisäävä vaikutus.

Myös vapaa-ajan asuntojen sisällyttäminen tukikelpoisen rakentamisen piiriin yksinkertaistaisi verkkoanalyysiä ja nopeuttaisi osaltaan tukiprosessia.

Muut lausunnon antajat

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kumppanuussopimusta EU-ohjelmakauden 2014-2020 toteuttamista varten. Maaseuturahastosta rahoitettavan maaseudun kehittämisohjelman luonnoksessa esitetään, että kehittämisohjelmasta rahoitettaisiin pienimuotoisia tietoliikenneyhteyksiä parantavia hankkeita.

Maaseutuvirasto pitää tärkeänä, että ns. 22% kunnat siirretään Viestintäviraston kautta rahoitettaviksi, sen jälkeen kun päätöksiä EU-tuesta ei voida enää tehdä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää kilpailun ja markkinoiden tehokkaan toiminnan näkökulmasta katsottuna tärkeänä, ettei tukea myönnetä sellaisille alueille, joille kaupallinen tarjonta yltaisi ilman tukea. Lisäksi virasto katsoo, että vapaa-ajan asuntojen sisällyttäminen hankkeeseen vaatii perusteellisen hyöty-kustannus-arvioinnin.

Finnvera katsoo merkittäväksi ongelmaksi liiketaloudellisen osaamisen puutteen hakemuksia laadittaessa. Lisäksi ongelmallista on myös liittymismaksujen ja palvelun hinnoittelu sille tasolle, jolla hanketta ei saada kannattavaksi sillä aikavälillä, jota kaupalliset rahoittajat ja Finnvera edellyttävät. Parhaiden käytäntöjen jakamista on syytä organisoida järkevästi tai tukihakemuksiin voisi mahdollisesti liittää liiketaloudellisen järkevyyden arviointivaiheen ennen käsittelyn alkua. Tukien myöntämisen keskittäminen ja koordinoiminen ovat harkinnan arvoisia, koska tällöin tukipäätökset olisivat selkeämmin rahoittajien tiedossa.

Yleisradion sisältöjen turvaamisen näkökulmasta on tarpeen määritellä tilaajayhteisöille sellainen viestintäpoliittinen tavoitetaso, jota Yle voisi käyttää pitkän tähtäimen suunnittelun lähtökohtana. On lähes varmaa, että vuoteen 2030 asti laajakaistaverkoissa 10Mb/s downlink-kaistanleveys riittää yhtä käyttäjää kohti kaikkiin Ylen palveluihin. Laajakaistayhteyksien suorituskykyä arvioitaessa on kuitenkin tärkeää huomioida nopeuden lisäksi myös latenssi ja tasalaatuisuus.

Yle kiinnittää huomiota vanhojen kuparijohtimisten tilaajayhteisöverkkojen supistumiseen. Langattomien laajakaistaverkkojen epävarmuudesta seuraa, että Ylen internet-palvelujen tosiasiallinen saatavuus ja käytettävyys voi heikentyä merkittäväälle väestönosalle, jos kiinteiden laajakaistayhteyksien saatavuusalue supistuu ennustetusti.

Järjestöjen lausunnoissa pidetään erityisen tärkeänä yhteisrakentamisen edistämistä sekä rakentamiskäytäntöjen keventämistä.